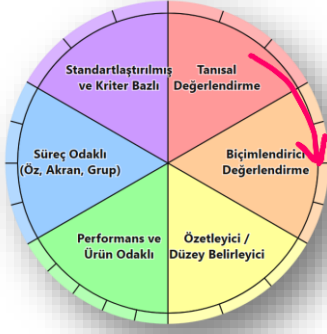

Ölçme Değerlendirme Araçları Pastası: Kullanım Alanları ve Özellikleri

Hatırlatma: İç çember yandaki gibiydi.
Aşağıdaki tablolar hazırlanırken bunlar ok yönünde ele alındı.

Pastanın tamamı link:
<https://ibrahimkaya.com.tr/materyal/01/>

1) Tanısal Değerlendirme

Araç	Tanımı	Ne Zaman Kullanılır?	Avantajı	Sınırlılığı
Hazırbulunuşluk Testi (Kısa anket)	Ön bilgi düzeyini ölçer.	Ünite/konu başlangıcında	Ders tasarımını kolaylaştırır.	Geçici bilgiye odaklı olabilir.
Ön Test	Konuya giriş öncesi kısa test.	Dersin ilk dakikalarında	Ön bilgi farklarını ortaya koyar.	Ölçme geçerliliği düşük olabilir.
KWL* (Know, Want to know, Learned)	Öğrencilerin ne bildiğini, ne öğrenmek istediğini, ne öğrendiğini ve sonraki adımlarını gösteren tablo.	Bireysel tanılamada	Karar ağacı mantığıyla analiz.	Uygulaması zaman alabilir.

*: KWLN diye de geçer. N: Next (Sırada ne var / Daha ne öğrenmeliyim?)

2) Biçimlendirici Değerlendirme

Araç	Tanımı	Ne Zaman Kullanılır?	Avantajı	Sınırlılığı
Kısa Quiz/Test	Öğrenmeyi izlemek amacıyla yapılan kısa testler.	Her derste/ Vize veya final haftası öncesi konuları hatırlatmak için	Anında geri bildirim sağlar.	Yüzeysel kalabilir.
Sınıf içi Sözlü Yoklama	Öğrenciden sorular sorulup sözlü yanıtlar alınır.	Her an	Anında kontrol sağlar.	Tüm sınıf kapsanamayabilir.
Çıkış Bileti (Exit Ticket)	Ders sonunda öğrencilerin öğrendiklerini yansıtan 1-2	Dersin sonunda	Öğrenilenleri hızlıca yoklar	Yüzeysel kalabilir, aceleyle gelebilir

	soru ve kısa yanıtlar yazmaları.			
Düşün-Eşleş-Paylaş (TPS)	Öğrenciler önce bireysel düşünür, sonra eşle tartışır, sonra sınıfla paylaşır.	Dersin herhangi bir noktasında	Katılımı artırır, eleştirel düşünmeyi teşvik eder.	Zaman yönetimi zor olabilir.
Süreç İçi Geri Bildirim	Öğrencilerden anlık görüş/yorum alma etkinlikleri.	Ders ortasında veya sonunda	Öğretim sürecini anında yönlendirmeye yardımcı olur.	Sistematik yapılmazsa verimsiz olabilir.

3) Özetleyici / Düzey Belirleyici

Araç	Tanımı	Ne Zaman Kullanılır?	Avantajı	Sınırlılığı
Final Sınavı	Tüm dönemi kapsayan sınav.	Dönem sonunda	Genel başarıyı gösterir.	Süreç izlenmez.
Vize/Ünite Sınavı	Belirli üniteleri ölçen sınav.	Ünite sonu veya ara dönem	Kısmi öğrenmeyi kontrol eder.	Bütüncül ölçüm yapmaz.
Dönem Sonu Projesi	Uzun vadeli ürün/proje.	Dönem sonunda	Uygulamalı becerileri ölçer.	Puanlaması karmaşık olabilir. Rubrik kullanımı tavsiye edilir.

Ek Tablo – Soru Türleri Karşılaştırması:

Soru Türü	Tanımı / Özelliği	Avantajı	Sınırlılığı
Açık Uçlu Soru	Öğrenciden kısa veya uzun yazılı yanıt beklenir.	Düşünmeyi ve açıklamayı teşvik eder.	Puanlaması subjektif olabilir.
Çoktan Seçmeli	Verilen seçeneklerden tek/doğru cevabın işaretlendiği soru türü.	Ölçme objektiftir, puanlama hızlıdır.	Yüzeysel öğrenmeyi ölçebilir.
Doğru – Yanlış	İki seçeneklidir.	Hızlı uygulanır, kolay puanlanır.	Şansa dayalı doğru cevap yüksek.
Eşleştirme	Verilen iki gruptaki ifadelerin veya kavramların doğru şekilde eşleştirilmesi istenir.	Kavramlar arası ilişkiyi ölçer.	Hazırlaması zaman alabilir.
Kısa Cevaplı	Tek kelime, sayı, tarih gibi kısa yanıt istenir.	Hızlı geri bildirim sağlar, hatırlamayı ölçer.	Farklı ifade biçimleri puanlamayı zorlaştırabilir.

4) Performans ve Ürün Odaklı

Araç	Tanımı	Kullanım Amacı	Avantajı	Dikkat Edilmesi Gereken
Poster / Broşür	Konuyu özetleyen afiş, broşür veya infografik gibi görsel ürünler.	Yaratıcı anlatım	İfade özgürlüğü sağlar.	Kriterler net olmalı.
Sunum	Öğrencinin belirli bir konuda hazırladığı bilgiyi sözlü, görsel ve/veya dijital araçlarla sınıfta aktardığı performans çalışması.	Sözlü ifade ölçümü	İletişim becerisini geliştirir.	Sahne kaygısı olabilir.
Proje	Araştırma, tasarım veya problem çözme sürecinde geliştirilen kapsamlı ürün ya da rapor.	Bütüncül değerlendirme	Derin öğrenmeyi destekler.	Zaman alıcı olabilir.
Portfolyo	Öğrencinin süreç boyunca ürettiği ürünlerin dosyası.	Gelişim sürecini izlemek	Hem süreci hem ürünü bütüncül gösterir.	Düzenli rehberlik ister.
Rubrik	Kriterlere dayalı puanlama aracı.	Performans görevlerini değerlendirme	Şeffaf ve yapılandırılmış geri bildirim sağlar.	Hazırlaması zaman alır

5) Süreç Odaklı (Öz, Akran, Grup)

Araç	Tanımı	Kullanım Biçimi	Güçlü Yön	Sınırlılık
Öz Değerlendirme	Öğrencinin kendi performansını değerlendirmesi.	Anket ya da kontrol listesiyle	Öz farkındalık kazandırır	Gerçeklikten sapabilir
Akran Değerlendirme	Arkadaşların birbirini puanlaması.	Rubrik ya da formla	Empati gelişir, çoklu bakış açısı olur	Objektiflik riski taşır
Grup Değerlendirme	Grup üyelerinin süreci birlikte değerlendirmesi.	Toplu form veya sözlü	İş birliği ve sorumluluk gelişir	Bireysel katkı ayırt edilemeyebilir

Kaynaklar

(Pastanın ve Bu Tablolardaki Bilgilerin Oluşturulmasında Yararlanılan Kaynaklar)

Andrade, H. L., & Cizek, G. J. (Eds.). (2010). Handbook of formative assessment (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203874851>

Atılgan, H., Kan, A., & Dođan, N. (2013). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Anı Yayıncılık.

Ausubel, D. P. (1968). Educational psychology: A cognitive view. Holt, Rinehart & Winston.

Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 5(1), 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>

Brookhart, S. M. (2013). How to create and use rubrics for formative assessment and grading. ASCD. <https://www.ascd.org/books/how-to-create-and-use-rubrics-for-formative-assessment-and-grading>

Brookhart, S. M. (2018). Appropriate criteria: Key to effective rubrics. Frontiers in Education, 3, 22. <https://doi.org/10.3389/feduc.2018.00022>

Darling-Hammond, L., & Adamson, F. (2014). Beyond the bubble test: How performance assessments support 21st century learning. John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781119210863>

Glaser, R. (1963). Instructional technology and the measurement of learning outcomes: Some questions. American Psychologist, 18(8), 519–521. <https://doi.org/10.1037/h0049294>

Gulikers, J. T. M., Bastiaens, T. J., & Kirschner, P. A. (2004). A five-dimensional framework for authentic assessment. Educational Technology Research and Development, 52, 67–86. <https://doi.org/10.1007/BF02504676>

Harlen, W. (2005). Teachers' summative practices and assessment for learning–tensions and synergies. Curriculum Journal, 16(2), 207–223. <https://doi.org/10.1080/09585170500136093>

Heritage, M. (2018). Formative assessment in practice: A process of inquiry and action. Harvard Education Press.

Jonsson, A., & Svingby, G. (2007). The use of scoring rubrics: Reliability, validity and educational consequences. Educational Research Review, 2(2), 130–144. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2007.05.002>

Nicol, D. (2020). The power of internal feedback: Exploiting natural comparison processes. Assessment & Evaluation in Higher Education, 45(5), 651–662. <https://doi.org/10.1080/02602938.2020.1823314>

Nitko, A. J., & Brookhart, S. M. (2014). Educational assessment of students (7th ed.). Pearson Higher Ed.

OECD. (2019). PISA 2018 assessment and analytical framework. OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/b25efab8-en>

Pellegrino, J. W., Chudowsky, N., & Glaser, R. (2016). Knowing what students know: The science and design of educational assessment. National Academies Press.

Popham, W. J. (2020). Classroom assessment: What teachers need to know (9th ed.). Pearson.

Sadler, D. R. (1989). Formative assessment and the design of instructional systems. *Instructional Science*, 18, 119–144. <https://doi.org/10.1007/BF00117714>

Topping, K. (1998). Peer assessment between students in colleges and universities. *Review of Educational Research*, 68(3), 249–276. <https://doi.org/10.3102/00346543068003249>

Turgut, M. F., & Baykul, Y. (2012). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Pegem Akademi.

Wiggins, G. (1993). Assessing student performance: Exploring the purpose and limits of testing. Jossey-Bass.